

2020 / Vol:6, Issue:29 / pp.1260-1268

REVIEW ARTICLE

Arrival Date : 28.06.2020

Published Date : 30.08.2020

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.31589/JOSHAS.375>

Reference : Arslan, M. & Özdemir, C. (2020). "Veciz Sözler Kapsamında Eğitimin Temel Prensipleri Ve Bu Bağlamda Günümüz Eğitim Sorunlarına Çözüm Önerileri", Journal Of Social, Humanities and Administrative Sciences, 6(29):1260-1268

VECİZ SÖZLER KAPSAMINDA EĞİTİMİN TEMEL PRENSİPLERİ VE BU BAĞLAMDA GÜNÜMÜZ EĞİTİM SORUNLARINA ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Basic Principles of Education in the Context Aphorisms and Solutions to Today's Educational Problems in This Context

Prof.Dr. Mustafa ARSLAN

Uluslararası Kardeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler, Eğitim ve Beşeri Bilimler Fakültesi, Türk Filolojisi Bölümü, Tiflis / Gürcistan

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2273-3251>

Doç. Dr. Cemal ÖZDEMİR

Süleyman Demirel Üniversitesi, Disiplinlerarası Eğitim Merkezi, Almata / Kazakistan

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1166-3083>

ÖZET

Toplumların tarihin derinliklerinden getirdikleri tecrübeleri onların geleceğine doğrudan yön vermektedir. Bu birikimlerin bir çoğu toplumların içinden çıkan entelektüel insanlar tarafından sözcüklere dökülerek zaman içerisinde nesillerden nesillere aktarılmıştır. Toplumların en temel gündemlerinden biride eğitim olduğu için bu alana yönelik söylenmiş veciz sözlerin oranı hayli yüksektir. Birçok insan eğitim hayatına bu veciz sözlerden ilham alarak yön vermiştir. Dünyaca tanınan aydınlardan Eflatun, Sokrates, Albert Einstein, Bernard Shaw, Aristo, Hz. Ali, Cervantes, Galileo Galilei, Konfüçyus, Montaigne, Atatürk, Platon, Mark Twain, Friedrich Nietzsche'ye ait onlarca eğitimle ilgili veciz söze rastlamak mümkündür. Çalışmanın amacı, geçmişten günümüze dünyadaki aydın bireylerin eğitim üzerine oluşturdukları veciz sözlerden hareketle eğitimin temel prensiplerini belirlemek ve eğitimin bugünkü sorunlarına çözümler üretmektir. Nitel araştırma kapsamında doküman analizi yöntemiyle veciz sözleri kapsayan kaynaklar taranarak verilere ulaşılmıştır. Toplanan veriler içerik analizi ile değerlendirilmiştir. Veciz sözlerden elde edilen bulgulara göre eğitimin en temel unsurları; eğitimcinin insancıl olması, eğitimin evrensel değerleri öğretmesi, bireyde özgüvene dayalı motivasyon oluşturmaları, bilgiden ziyade beceri kazandırması gerektiğidir.

Anahtar Kelimeler: Özgüven, Motivasyon, Veciz sözler, Eğitim

ABSTRACT

Experiences that societies brought from the depths of history provide directions to their future. Many of these accumulations have been poured into words by intellectual people that spring from societies and have been transferred from one generation to another in time. As one of the main agendas of the societies is education, the proportion of aphorisms uttered in this field is quite high. Many people have directed his education by taking inspiration from these aphorisms words. It was told by intellectuals Eflatun, Sokrates, Albert Einstein, Bernard Shaw, Aristo, Hz. Ali, Cervantes, Galileo Galilei, Konfüçyus, Montaigne, Atatürk, Platon, Mark Twain, Friedrich Nietzsche belonging to it is possible to come across dozens of aphorisms about education. The aim of the study is to determine the basic principles of education based on aphorisms articulated by intellectuals around the world from the past to the present and to produce solutions to today's problems in education. Within the scope of qualitative research, the resources that contain aphorisms were scanned and data were obtained by document analysis method. The collected data were evaluated by content analysis. According to the findings from aphorisms, the most basic elements of education are the humaneness of educators, teaching universal values in education, creation of motivation based on self-confidence in the individual, and the need to obtain skills rather than knowledge.

Keywords: Self-Confidence, Motivation, Contribution, Aphorism, Education

1. GİRİŞ

Günümüzde kimi toplumlar gelişmenin temeline ekonomiyi ve teknolojiyi yerleştirmişlerdir. Ekonomik ve teknolojik gelişim içinde eğitilmiş kadrolara gerek vardır. Eğitime yapılan doğru yatırımlar her alanda toplumların gelişmesine katkı sağlayacaktır (Öztemel, 2018:29). Her toplumdan, kendi özünü oluşturan kültürel faktörleri de dikkate alarak, kendi eğitim modelini geliştirmesi beklenir. Bundan dolayı bir ülkede sağlıklı bir şekilde çalışan bir eğitim sistemi farklı bir ülkede beklentileri karşılamayabilir. Yeni eğitim modelleri toplumların geçmişte ve günümüzde eğitime yönelik birikimlerini de göz önünde bulundurmalıdırlar.

“Okulların beklentileri karşılayamadığı, eğitimciler dahil, herkes tarafından kabul edilmektedir. Sık sık eğitim sisteminin “tıklandığını”, “iflas ettiğini” ve “mutlaka değiştirilmesi gerektiğini” duymak mümkündür. Göreve gelen bakanlar, sistemin ihtiyaçlara karşılık veremediğini, köklü değişikliklerin yapılması gerektiğini ifade etmektedirler. İş dünyası, ihtiyaç duydukları insan gücünü okulların yetiştiremediğinden şikayet etmektedirler (Özden, 2013:1). Bugünkü anlamda eğitimde yeni model oluşturma çabaları; fiziki şartlar, müfredat değişikliği, öğretim kademelerinin yeniden şekillendirilmesi, öğretmenlerin özlük hakları gibi çalışmaların dışına çıkamamıştır. Halbuki sorunun çözümü bugünkü eğitim felsefesinin tamamen değiştirilmesine bağlıdır. Bu felsefenin temel ilkelerini toplumların kendi içinden çıkmış birikimlerin sözler şeklinde vücut bulmuş halinde görmek mümkündür.

Küreselleşme ve teknolojik gelişmelerden toplumların siyaset, ekonomi, hukuk, kültür, eğitim vb. politikaları derinden etkilenmiş ve ülkeler bu alanlarda yeniden yapılanmalara gitmişlerdir. Eğitime bakan yönüyle eğitim-öğretim, öğretmen, öğrenci, okul gibi kavramları yeniden tanımlanmıştır (Şentürk, 2009:1). Benzer tanımlamalar maalesef çoğu toplumlarda yapılamadığı için eğitim karmaşık bir hal almaya başlamıştır. Söz konusu toplumlar kendi eğitim modellerini yapılandırmak yerine dışarıdan aldıkları eğitim modellerini kullanmaktadır. Dışarıdan alınan eğitim modeli başka bir toplumun kültürel özellikleri dikkate alınarak yapıldığı için maalesef verim alınmamaktadır. Bir toplum kendi kültürel yapısı üzerine eğitimin temellerini oluşturmalıdır. Sonra onu zenginleştirmek ve geliştirmek için dışarıdaki modellere bakmalıdır.

Toplumlar geçmişten getirdikleri eğitim değerlerinden tamamen koparıldığında kimlik sorunları yaşayabilirler. Bununla birlikte eğitime bakan yönüyle modernizmin getirdiği teknolojiye kapalı olduğunda yeniliklere uzak olma durumu söz konusudur. Bu dengenin mutlaka çok iyi kurulması gerekmektedir. Çalık ve Sezgin (2005) yaptıkları araştırmada “Eğitim sistemimizin amacı, milli değerler ile küresel gerçekler arasındaki dengeyi sağlayabilecek yeterliğe sahip bireyler yetiştirmek olmalıdır.” ifadesine yer vermektedirler.

Toplumun dünya görüşü, yaşama bakış açısı yani felsefesi eğitimin nasıl ve ne şekilde olacağını belirlemede etkili olmaktadır. Her toplum, üyelerini kendi beklentileri doğrultusunda yetiştirmektedir. Bu yetiştirme ve yetiştirme süreci, doğumla birlikte ailede başlamakta, mahallede, okulda, iş yaşamında devam etmekte, bireyin tüm yaşamını kuşatmaktadır. Buna göre bireyin içerisinde var olduğu toplumun değerlerinden bağımsız olarak düşünülmesi imkânsızdır. Eğitimin bir görevinin de bireyi sosyalleştirmek ve topluma uyumunu sağlamak olduğunu öngörürsek; eğitim sürecinde toplumun değer yargılarının istemli veya istem dışı bir şekilde bireye aşılandığını fark etmemiz gerekir (Duruhan ve İlhan:2004).

Her toplumun eğitim tarihinde, eğitim sistemlerinin geçmişte hangi aşamalardan geçtiği ve bu günlere nasıl geldiği anlatılmaktadır. Bu anlatımlar içerisinde veciz sözler de bulunmaktadır. Bu bağlamda eğitimin önemine vurgu yapan farklı toplumların bağrından çıkan binlerce veciz söz bulunmaktadır. Farklı bir toplumun bağrından çıkan veciz sözler çoğunlukla evrensel bir anlam taşımaktadırlar. Doğal olarak bu sözlerden tüm toplumlar belli oranlarda faydalanırlar.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Yöntemi

Çalışmada nitel araştırma yaklaşımı kullanılmıştır. Nitel araştırma kapsamında belli bir amaca yönelik kaynakları bulma, okuma, not alma ve değerlendirme işlemlerini kapsayan doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır (Bryman, 2004).

2.2. Evren ve Örneklemi

Eğitime yönelik vecizeleri tespit etmek için çeşitli sözlükler, ilgili kitaplar, makaleler, bildiriler, web sayfaları vb. kaynaklar araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Örneklem olarak konuyla ilgili internetteki çeşitli web sayfaları temel alınmıştır. İnternet üzerinden eğitimle ilgili veciz sözlere ulaşılabildiğinden basılı ve diğer kaynaklara gerek duyulmamıştır. “Eğitim, veciz sözler” anahtar kelimeleri kullanılarak tarama yapılmıştır.

2.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Doküman analizi sonucunda elde edilen eğitim içerikli veciz sözler 7 alt kategoriye ayrılmıştır. İçerik analizine dayalı olarak gerçekleştirilen bu çalışma, üç aşamada tamamlanmıştır: İlk aşamada, eğitimle ilgili veciz sözler derlenmiş ve anlamları dikkate alınarak kodlanmıştır. İkinci aşamada veciz sözler kodlanarak alt kategorilere ayrılmıştır. Üçüncü aşamada elde edilen veriler üzerinden içerik analizi yapılmıştır.

3. BULGU ve TARTIŞMA

3.1. Eğitimin Tek İşi Sadece Bilgiyi Aktarmak Değildir

Okula bakan yönüyle eğitimin merkezinde öğretmen vardır. Çocuğun aile ortamından sonraki eğitimi okulda devam eder ve burada onun şekillenmesinden sorumlu bireyler öğretmenlerdir. Aile ortamındaki eğitim bilgidir ziyade uygulamaya dayalı bir eğitimidir. Bu açıdan aileden sonra çocuğa eğitim verecek olan kurumun da çocuğun anlayacağı, bildiği eğitim anlayışı üzerinden hareket etmesi beklenir. Ancak günümüzde okul veya öğretmen kavramları maalesef bilgi aktaran kurum ve bireylerin ötesine geçememiştir. Oyun çağında olan çocuklar oyun aracılığıyla daha hızlı ve istekli öğrenirler. Bunun içinde çocuğun becerilerini geliştirmeye yönelik, uygulamaya dayalı eğitime ihtiyaç vardır. Bu durum zahmet, emek, sabır ve fedakarlık gerektirdiğinden olsa gerek gözardı edilmektedir. Müfredata bağlı olarak bilgiyi aktarmak ve onun üzerinden değerlendirme yapmak daha kolay olduğundan bu yol öğretmenler tarafından tercih edilmektedir. Günümüzde eğitim teknolojileri o kadar ilerledi ki öğretmenin tek görevi bilgiyi aktarmaksa; bu işi onlar aracılığıyla yapması mümkündür. O zaman öğretmene de ihtiyaç kalmayacaktır. Çocuklar bugün herhangi bir konuyla ilgili bilgiye internet aracılığıyla anında ulaşabilmektedirler. Dolayısı ile öğretmenin görevi sadece bilgiyi aktarmak değildir.

Einstein'a göre *Hayal gücü bilgidir daha önemlidir. Çünkü bilgi sınırlıyken, hayal gücü tüm dünyayı kapsar* sözü bu durumu çok güzel açıklamaktadır. Örneğin bir Türkçe öğretmeni Türkçe dersinde herhangi bir masalı öğrencilere sadece okutuyor, bilinmeyen kelimeleri çıkartıyor, üzerinden dilbilgisi konusunu anlatıp geçiyorsa bu sadece somut bir bilgidir. Halbuki, öğrencileri masalın içine çekip oradaki kahramanlardan biri olmayı hayal ettirmesi, masalı sahnede öğrencilere canlandırması vb. etkinlikler onların dilsel, sosyal, zihinsel gelişimlerine önemli bir katkı sağlayacaktır. Bugünün kaşifleri masallardaki hayallerden ilham almaktadırlar. Bireyler masallardaki doğaüstü olaylardan hareketle hayalden gerçeğe geçerek yeni buluşlara imza atarlar (Yalçın ve Aytaş, 2003: 60). Bu açıdan bakıldığında eğitim teknolojisi ne kadar gelişmiş olsa da öğretmene olan gereklilik azalmayacaktır, aksine artacaktır. Eğitim bireye bilgiyi aktarmakla birlikte o bilgiyi faydalı beceriye dönüştürme sanatıdır.

3.2. Eğitimci Profesyoneldir

Eğitim sistemi içerisinde öğretmeni baskı altına alan ve ona meslekten men edilme kaygısı yaşatan bugünkü müfredat anlayışı; öğretmenin bağımsız karar almasına ve yeniliklere kapalı kalmasına yol açmaktadır. Bu durumun ortaya çıkardığı sonuçlar ise eğitimi olumsuz olarak etkilemektedir. Müfredat baskısı altında olan öğretmenler Sowell'in "En temel soru, neyin en iyi olduğu değil, neyin en iyi olduğuna kimin karar vereceğidir." sözüne kulak vermelidirler. Bu bağlamda söylenmiş olan *Gerçek benliğimizin en derin kapasitelerini yerine getirmemizi sağlayan seçimleri yapmalıyız* (Merton) ifadesi de profesyonel öğretmenliğin temel şartlarından. Söz gelimi Milli Eğitim Bakanlığı'nın yayınlamış olduğu Denizli şehrindeki 7. sınıf Türkçe dersi müfredatı ile Hakkari şehrindeki 7. sınıf Türkçe dersi müfredatına bakıldığında aynıdır. Denizli şehrindeki çocuklar gayet güzel bir biçimde Türkçeyi kullanabilirlerken Hakkari şehrindeki çocuklar aynı derecede başarılı olamayabilirler. Coğrafi, kültürel, etnik vb. faktörler göz önüne alındığında standart mükemmel bir müfredat oluşturmak mümkün değildir. Profesyonel öğretmen bulunduğu ortamdaki öğrenci özelliklerini göz önüne almalı ve merkezi yönetimin belirlediği temel prensiplere bağlı kalarak kendi müfredatını yapabilme sorumluluğunu alabilmelidir. Bu sadece Türkçe dersi için söz konusu değildir, diğer dersler için de benzer müfredat sorunları olabilir. Bugün popüler eğitim içerikli sinema filmlerindeki temel öğretmen karakteri; bağımsız hareket edebilen ve bu bağlamda çocukların hayal gücünü geliştiren, yeniliklere açık tipler olarak karşımıza çıkmaktadır. Ölü Ozanlar Derneği, Her Çocuk Özeldir, Zafer Benim vb. filmlerde profesyonel öğretmenin özelliklerini görmek mümkündür.

Profesyonel öğretmenin diğer önemli iki vasfı ise hem bir bilim adamı hem de bir sanatkar olmasıdır (Sünbül, 1996). Bilim adamı olmasından kasıt mesleki bilgiye, alan bilgisine sahip olması ve var olan bilgiyi kullanarak yenilerine ulaşmasıdır. Sanatçılık yönü ise pedagojiyi iyi bilmesidir. Adisson'un *Heykeltıraş mermere ne ise; öğretmen de çocuğa odur* sözü yerinde söylenmiş bir sözdür (Bayraktar, 2015:17). İnsana şekil vermek çok zor ve sabır gerektiren bir iştir.

3.3. Eğitimci Hümanisttir

Her meslek sahibi gibi öğretmenin de yapması gereken ilk şey mesleğini sevmesi ve bunu da davranışlarıyla göstermesidir. Öğretmen, öğretmekten heyecan duymalı ve öğrencilerini umursamalıdır. En etkin öğretici konusunu en iyi bilen değil, öğrencilere en içten ilgiyi gösterendir (Çengel, 2007). J. Maxwell'in deyişiyle, *İnsanlar, onları ne kadar umursadığınızı bilmedikçe ne kadar bildiğinizi umursamazlar.*

Kişi parlak öğretmenleri şükranla ama insanî hislerimize dokunanları minnetle anar (Jung), ifadesinde belirtildiği üzere insanların akıllarında bireye davranışlarıyla daha yakın olan eğitimcilerin yaşamaya devam edeceğine vurgu yapılmaktadır. Bir eğitimci alanı itibarıyla kendini çok mükemmel yetiştirmiş olabilir. Ancak insani ilişkileri zayıfsa ondaki bu ilmin kimseye faydası olmayacaktır.

Bir işi sürdürmek ve onu geliştirebilmek için sevmek gerekir. Mesleği insan yetiştirmek olan eğitimciler doğal olarak öğrenciyi sevmek zorundadır. Eğitimci tarafından yani müdür, öğretmen, eğitim kurumunda çalışan kim varsa sevilmediğini hisseden bir öğrencinin alıcılarının o kuruma karşı kapalı olması muhtemeldir. İnsani ilişkileri zayıf olan, insanlarla iletişim kuramayan bireylerin eğitimci yapılmaması konusunda ciddi önlemler alınması toplumun geleceği açısından önemlidir.

Bir ressamın sanatını icra ederken aldığı hazzı bir eğitimcinin de mesleğini icra ederken alması beklenir. Godwin *İyi öğretmenliğin dörtte biri hazırlık ve dörtte üçü tiyatrodur* sözü ile eğitim işinin pedagojik yönüne dikkat çekmekte ve eğitimcinin bu yönünün sanatçılıkla ilişkilendirmektedir. Bilgiyi aktarmak için bireyin alıcılarını açık hale getirebilmek eğitimcinin sanatçılığına bağlıdır. Bu durumu Steinbeck ise şu ifadelerle açıklar: *Vardığım kanaat odur ki; büyük bir öğretmen büyük bir sanatkarıdır ve diğer büyük sanatkarlar gibi onlardan da az sayıda vardır. Hatta çalışma sahası insan aklı ve ruhu olduğu için öğretmenlik sanatların en büyüğü bile olabilir.*

Hem alan bilgisi hem de pedagojik yönden tam olan eğitimciler iyi bir rol model eğitimcilerdir. Rol model eğitimcilerin öğrenciler üzerinde bıraktıkları olumlu etkiler çoğunlukla onların kişilik özellikleriyle ilgilidir. Bireyler onları hatırlarken insani yönleri ile akla gelirler. Rol model eğitimciler elindeki malzemenin de kendisi gibi bir birey olduğunu bilir ve ona göre davranır. Bu malzemenin bir kalp taşıdığını, duygularının olduğunu, bir şahsiyetinin olduğunu bilir. Bu kapsamda Tolstoy'un *Güzel bir gülüş, karanlık bir eve giren güneş ışığına benzer* sözü rol model olacak eğitimciler için örnek bir vecizedir. Yine Mevlana'nın *Sen bakmasını bil de dikende gül gör! Dikensiz gülü herkes görür* ifadesi eğitimcinin öğrenciye bakış açısını anlatması bakımından çok önemlidir. Aksi durumdaki rol model bir eğitimcinin ürünü Twain'in *Genç bir insanın kötümser olmasından daha kötü bir manzara yoktur* ifadesiyle bağdaşık olacaktır. Öğretmen tarafından sürekli azarlanan, özgüveni sıfırlanmış, okuldan nefret eden, kişilik sorunları yaşayan ve topluma entegre olamayan bireyler yetişecektir. Bugünkü duruma bakılarak okullarda hangi model eğitimcilerin görev aldığını anlamak çok kolaydır.

3.4. Eğitim Sorun Değil Katkı Üretir

Eğitimin amacı, bireylerde içinde yaşadığı topluma, insanlığa faydalı olacak olumlu davranışlar oluşturmaktır. Doğru eğitim felsefesine sahip toplumlarda verilen eğitim sürekli bir katma değer üretir, sağlıklı bireyler yetiştirir. Bu eğitim felsefesinin temelinde yatan öğretmenler Emerson'ın ifade ettiği gibi *zor şeyleri kolaylaştırabilen kişilerdir*. Öğrencinin önünü açan, ona yol gösteren, hayallerinin sınırını zorlamasına yardımcı olan okuldaki en önemli unsur öğretmendir. Okul bir fabrika gibi düşünülecek olursa bu fabrikanın en önemli çarkları öğretmenlerdir. Bu çark doğru çalıştığı müddetçe diğer çarklarda sorun çıksa da ürün yine de sağlam çıkar. Franklin'e göre *Eğitilmemiş bir deha işlenmemiş bir gümüşe benzer*. Eğitim sürecinde bireyler, verilen eğitimin şeklini alırlar. Fromm'a göre *Eğitimin temel amacı, çocukları kendi yeteneklerinin bilincine vardırmasıdır*. Eğitim anlayışı bu temel üzerine kurulmalıdır, önce bireyi tanıyıp sonra onun kabiliyetlerini geliştirmelidir.

Sınava dayalı eğitim sistemlerinin maalesef bir katma değer oluşturmadığı bugün sonuçları itibariyle ortadadır. Çelik (2012), ortaöğretime geçiş sınav sistemi üzerinde yaptığı çalışmada şu idafelere yer vermektedir.

Türkiye'de merkezi olarak düzenlenen öğrenci seçme ve yerleştirme sınavlarının eğitim sistemini oldukça olumsuz etkilediği, öğrencilerde ciddi stres ve kaygıya neden olduğu, buna ilaveten öğrencileri okul dışı kaynaklara yönelttiği ve aile bütçesine ciddi bir yük oluşturduğu eleştirileri kamuoyu ve eğitimciler tarafından sıklıkla dile getirilmektedir. Buna ilaveten, merkezi seçme ve yerleştirme sınavlarının eğitim sistemi, öğrenci ve ailelerde oluşturduğu sorunlar nedeniyle, sıklıkla politikacılar ve politika yapıcılar, sınav sisteminde değişime giderek sorunları çözmeye çalışmakta, zaman zaman da sınavları kaldırmayı vaat etmektedirler.

Sınava dayalı bir sistem ile öğrenci alan fakültelerden mezun olan öğretmen adaylarının pek fazla katma değer üretmediği elde edilen sonuçlardan anlaşılmaktadır. Resim, beden eğitimi, müzik öğretmenliklerine nasıl beceriye dayalı öğretmen adayları seçiliyorsa diğer alanlara ait öğretmen adayları da bu şekilde belirlenmelidir. Bu konu, özellikle sosyal branşlarda daha da üzerinde durulması gereken bir konudur. Sosyal yönü zayıf, insanlarla iletişim kurmakta zorlanan bireylerin öğretmenlik mesleğini doğru icra etmeleri beklenemez.

Bugün eğitime pek çok yatırım yapılmaktadır. Bu yatırımlar neticesinde yüksek teknoloji, sanayi, sağlık ve sosyal sorunlara çözümler üretmesi beklenmektedir. Bu da donanımlı, eğitimli bireylerle mümkündür. Japonya, yeterli yeraltı kaynaklarına sahip olmamakla birlikte Japonya'nın teknoloji alanındaki yeri bellidir. Bu noktaya ulaşmalarında eğitimli, yüksek beyin gücüne sahip olmaları en büyük etkidir. Japonya'nın eğitime yaptığı yatırımların kısa sürede olumlu neticelerini göstermesi başka ülkelere de güzel bir örnek teşkil etmektedir.

3.5. Eğitim Evrensel Değerleri Edindirir

Eğitimin iki yönü vardır. Birinci yönü bilimsellik ve akla bakmaktadır. İkinci yönü pedagojidir ve kalbe bakmaktadır. Bu ikisi arasındaki denge sağlıklı bir biçimde kurulmalıdır. Bu durum eğitimcinin hem mesleki hem de pedagojik yönüyle doğrudan ilgilidir. Mesleki yönü bilginin aktarılması yönüyle akılla, pedagojik yönü ise iyi bir insan olması yönüyle kalple alakalıdır. Bireyin bilgi yönü gelişir kalp yönü gelişmezse bilgiyi kullanarak insanlara zarar veren bir kişi haline gelmesi mümkündür. Tam aksi durumda kalp yönü gelişir bilgi yönü gelişmezse yine topluma zarar verme durumu vardır. Roosevelt, bu durumla ilgili olarak eğitimcileri şu şekilde uyarmaktadır : *Eğer bir insanı, sadece akıl yönünden eğitiyor, ahlak yönünden eğitmiyorsanız, toplumun başına yalnızca bir bela yetiştiriyorsunuz demektir.*

Bugünkü teknolojik gelişmeler bireyi bilgiye hızlı bir biçimde ulaştırmaktadır. Bu bağlamda bugün okullarda asıl üzerinde durulması gereken konu bireylerin topluma faydalı hale getirilmesidir. Bireye evrensel, etik, ahlaki ve milli değerlerin okul öncesi eğitimden başlanarak kazandırılması gerekmektedir. Eğitimin pedagojik yönünün asıl amacı budur. Günümüze bakan yönüyle Ruskin'in konuyla ilgili şu sözü önemlidir : *Eğitim, insanlara bilmediklerini öğretmek değildir. Eğitim, insanlara davranışlarını geliştirmelerini öğretmektir ve bu da en iyi örnek olarak öğretilir.* Socrates'te bireyin insani yönünün geliştirilmesine vurgu yapar : *Çocuklarım büyüdüğü zaman dostlarım, sizden rica ediyorum; eğer başka bir şeye faziletten fazla değer veriyorlarsa, onları cezalandırın.* Seton ise iki denge arasındaki seçimini şu şekilde ifade etmektedir : *Eğitimin ilk hedefi bilimsellik değil insanlıktır.*

Bugün toplumların en önemli sorunlarından biri başkalarının fikrine saygı göstermemektir. Kimi zaman bu başkalarının milletine, dinine, diline vb. bireyin doğuştan getirdiği farklılıklarına saygı göstermek şeklinde ortaya çıkmaktadır. Toplumların ve insanlığın devamı, fertlerin birbirinin duygu ve görüşlerine saygı duymasıyla direkt bağlıdır. Evrensel değerlerin alanına giren bu durum eğitimin en önemli konularından biridir. Nietzsche'nin *Gençleri bozmanın en kestirme yolu farklı düşünenlere değil benzer düşünenlere değer vermelerini öğretmektir* sözü bu bağlamda üzerinde durulması gereken bir ifadedir.

Günümüz teknoloji çağında eğitimin bilgiye dayalı yönü tek taraflı olarak geliştirilmesine bağlı olarak teknolojinin potansiyel tahrip gücünü fark eden toplumlar etik ve insanî değerlere her zamankinden daha fazla önem vermektedirler (Çengel, 2007).

3.6. Eğitim Süreci Bireyi Motive Eder

Mann'ın eğitimde bireyin motive edilmesine yönelik olarak söylemiş olduğu *Öğrencide öğrenme arzusunu uyandırmadan öğretmeye kalkan öğretmen soğuk demire çekiç vurmaktadır* ifadesi yerinde bir benzetmedir. Maddenin kanununda olan bu özellik insanda da vardır. Öğrenmenin gerçekleşebilmesi için bireyin dikkatinin, algısının konuya çekilmesi gerekmektedir. Eğitimin pedagojik yönünün önemli işlevlerinden biri budur. Mesleki bilgi olarak bir öğretmen alanında kendisini çok iyi geliştirmiş olabilir. Ancak pedagojik olarak da kendini aynı şekilde geliştirmemişse sadece alanının en iyisi olmak yeterli olmayacaktır.

Bireydeki merak duygusu da insanlarda öğrenme arzusunu uyandırmaktadır. Bu bağlamda *Merak ilmin hocasıdır* (Bediüzzaman) sözü konuyu çok güzel açıklamaktadır. Einstein'in şu ifadesi ile Bediüzzaman'ın ifadesi pekiştirilebilir: *Benim hiçbir özel kabiliyetim yok; ben sadece ölesiye meraklıyım.*

Bireylerin öğrenme şekilleri, ilgileri, merakları farklı farklıdır. Bu bağlamda Estrada'nın: *Eğer bir çocuk öğrettiğimiz şekilde öğrenemiyorsa, belki biz onların öğreneceği şekilde öğretmeliyiz*, ifadesini iyi anlamak gerekmektedir.

Motive edilmemiş öğrenciler öğretmenin mesleğini icra etmesini zorlaştıracaklardır. Derse ilgisizlik ve disiplin sorunları ortaya çıkacaktır. Eğitim hedefinden sapacak ve öğretmenler daha çok disiplin

işleriyle uğraşmaya başlayacaklardır. Halbuki *Disiplinin sırrı motivasyondur. Bir kişi yeterince motive edilmişse, disiplin kendi kendine sağlanır* (Paterson).

Bireyin başarılı olmasının altında yatan en önemli etmen motivasyondur. Motivasyon, heyecan, merak olmadan büyük işler başarılamaz. Collings'in ifadesiyle: *İnsanlar yüksek motivasyonlu oldukları zaman, imkansız başarmak kolaydır. Öyle olmadıklarında ise kolay başarmak imkansızdır.* Emerson ise farklı bir sözle konuyu açıklar: *Yapılırken heyecan duyulmayan işler başarılamaz.*

3.7. Eğitim Bireyde Özgüveni Geliştirir

Özellikle günümüzde teknolojik olanakların artmasıyla bireyler sanal bir sosyal evrenin içinde yaşamaktadırlar. Bu durum içine kapalı, gerçek sosyal hayattan uzak ve özgüveni olmayan bireylerin yetişmesine yol açmaktadır. Bu sorunun çözümüne yönelik olarak Emerson'un *Eğitimin en büyük gayesi kişiye özgüveni öğretmek ve kendi zihin aleminin zenginliklerini tanınmasını sağlamak olmalıdır* sözünü dikkate alarak bireyin gelişimine katkı sağlanmalıdır.

Eğitim bireyin yaşamının tamamını kapsamaktadır. Ancak okul bir yere kadar bu eğitimi sürdürmektedir. Eğitimin en önemli vazifesi okul bittikten sonra da bireyin kendi başına öğrenmeye devam etmesini kavratmaktır. Okulun bireye vereceği özgüven bu bakımdan önemlidir. *Öğretme, öğrenmeden zordur. Gerçek öğretmen, öğrenmeyi öğretmekten başka bir şey öğretmez* (Heidegger) ifadesi bu bağlamda yerinde bir sözdür. Molliere, bir adım daha ileri giderek: *İnsanlara yapılabilecek en büyük iyilik, onlara akıllarını kullanmayı öğretmektir* sözü ile konuyu pekiştirmektedir.

Eğitimin bireyde kazandırdığı özgüveninin bir sonraki aşaması onların hayal gücünü ve yenilikçilik yönlerini geliştirmektir. Ward'ün belirttiği üzere: *Sıradan öğretmen anlatır. İyi öğretmen izah eder. Üstün öğretmen gösterir. Harika öğretmen ilham verir.* Mukhejee ise *İlham verme değilse, öğretmenin işi nedir?* ifadesi ile konuyu başka bir şekilde anlatmaktadır. Einstein'ın bakışına göre *Hayal etme bilgiden daha önemlidir.* Rollins'in öğretmeni değerlendirme ölçütüne göre: *İyi öğretmenliğin testi, onun öğrencilerine hemen cevaplayabilecekleri kaç soru sorabildiği değil, öğrencilerine ilham vererek onların kendisine cevap vermekte zorlandığı kaç soru sorabildikleridir.* Burada bilgi bir işe yaramamaktadır anlamı çıkarılmamalıdır. Hayaller, yenilikler olmadan somut bilginin de faydası yoktur.

Bu başlıkları temel alarak makalede ele alınamayan eğitimle ilgili veciz sözleri aşağıdaki gibi sınıflandırmak mümkündür. Sınıflandırmada konu başlıkları aşağıdaki gibi kodlandırılmıştır;

1. Sütun: *Eğitimin Tek İş Sadece Bilgiyi Aktarmak Değildir*
2. Sütun: *Eğitimci Profesyoneldir*
3. Sütun: *Eğitimci Hümanisttir*
4. Sütun: *Eğitim Sorun Değil Katkı Üretir*
5. Sütun: *Eğitim Evrensel Değerleri Edindirir*
6. Sütun: *Eğitim Süreci Bireyi Motive Eder*
7. Sütun: *Eğitim Bireyde Özgüveni Geliştirir*

Tablo 1: Konu başlıklarına göre veciz sözler

Veciz Söz	1	2	3	4	5	6	7
Öğretim sınıfta biter; fakat eğitim ancak hayatla beraber sona erer. <i>F. W. Robertson</i>					x		
Eğitim, feridin yaşama sanatını idrak edebilmesi için rehber olmalıdır. <i>A. North Whitehead</i>			x				
Eğitimdir ki bir milleti ya hür, bağımsız, şanlı, yüksek bir topluluk halinde yaşatır; ya da milleti esaret ve sefaletle terk eder. <i>Atatürk</i>							x
Allah herkese çeşitli kabiliyetler vermiştir, bunları kullanılır hale getiren eğitimdir. <i>François de La Rochefoucauld</i>		x					
Eğitimin gerçek tek amacı, insanı sürekli sorular sorar bir durumda tutmaktır. <i>Bishop Creighton</i>							x
İnsan eğitimle doğmaz; ama eğitimle yaşar. <i>Cervantes</i>					x		
Eğitim, ekmek ve sudan sonra, halkın en zorunlu ihtiyacıdır. <i>Dante Alighieri</i>	x						
Aslında bir insana yeni bir şey öğretemezsiniz, siz ona yalnız kendi içinde bir şeyler keşfetmesine yardımcı olabilirsiniz. <i>Galileo Galilei</i>						x	

Eğitimin asıl büyük amacı, bilgilenmek değil, eyleme geçmektir. <i>Herbert Spencer</i>	x						
Eğitim ana dizinden başlar; her söylenilen kelime çocuğun kişiliğine konan bir tuğladır. <i>Hosea Bacon</i>					x		
Eğitilmiş insanlar yapabileceklerinden fazlasını söylemeye utanırlar. <i>Konfüçyus</i>					x		
En çok hürriyet nerede ise en çok eğitim oradadır. -M.Audemars				x			
Hiçbir anne ve baba, çocuğuna güzel bir eğitimden daha iyi bir miras bırakamaz. <i>Hz.Muhammed</i>					x		
Eğitim; kafayı geliştirmek demektir, belleği doldurmak değil. <i>Mark Twain</i>	x						
Eğitim görmüş halkı bir yöne sevk etmek kolay, sürüklemek güçtür; idare etmek kolay, köleleştirmek imkânsızdır. <i>Montaigne</i>							x
Bir şeyi bilmek nasıl beceriyse, onu öğretebilmek de beceridir. <i>Cicero</i>		x					
Dünyayı değiştirmek için kullanabileceğiniz en güçlü silah eğitimidir. <i>Nelson Mandela</i>	x						
İşleriniz iyi gidiyorsa eğitim bütçenizi iki katına çıkarın, kötü gidiyorsa dört katına. <i>Tom Peters</i>					x		
Bizi ilgilendiren konu yalnız barışı kurmanın ve korumanın teknik çareleri değil, aynı zamanda kafaları eğitmenin, aydınlatmanın yoludur. <i>Albert Einstein</i>		x					
Eğitim demek, vücutta ve ruhtaki güzelliği ve mükemmelliği son mertebesine kadar geliştirmek demektir. <i>Platon</i>				x			
Eğitim, öğrencilere saygıyla başlar. -Ralph Waldo Emerson				x			
Eğitim kıvılcımla ateş yakmaktır. Boş bir kabı doldurmak değildir. <i>Sokrates</i>							x
Eğitim, çocuğu önce dünyada, sonra da özel çevrelerde varlığını sürdüreceği şartlara hazırlamak demektir. <i>Wolfgang Van Goethe</i>							x
Eğitilmemiş deha, işlenmemiş gümüşe benzer. <i>B.Franklin</i>		x					
Eğitim, bir insanın dikdatör olmasına değil, önder olmasına yarar. <i>Lord Braugham</i>				x			

Tablo 1’de görüldüğü üzere eğitimle ilgili tüm veciz sözleri belirlenen başlıklardan birine dahil etmek mümkündür. Söz konusu başlıkların eğitimle ilgili yapılacak çalışmalar açısından esas alınmasının önemi bu tablodan da anlaşılmaktadır.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Günümüzde çoğu eğitim sistemi sınav merkezli bir eğitime dayanmaktadır. Sınav odaklı bir eğitim sisteminde bireyin yaşamını sürdürmesi ve geliştirmesine yönelik, kazandırılması gereken becerilerin ikinci plana atıldığı anlaşılmaktadır. Topluma kolayca uyum sağlayan, sağlıklı, bilgili, kültürlü, sosyal nesiller yetiştirmenin yolu söz konusu çalışmada geçen maddelerin esas alınmasına bağlı olduğu görülmektedir.

Bu araştırma bağlamında eğitime yapılacak doğru yatırımlar toplumların geleceğinde belirleyici olacaktır. Bu bilince ulaşmış toplumların bugün en önemli gündemlerinden birinin eğitim olduğu görülmektedir. Eğitime yaptıkları doğru yatırımların dönütünü de aldıklarını söylemek mümkündür.

Küreselleşme ile artık İngilizce bilen bir matematik öğretmeni kendi ülkesinde değil de başka bir ülkede çalışabilmektedir. Eğitim fakülteleri evrensel anlayışa sahip öğretmenler yetiştirmelidirler.

Öğretmenler, mesleklerini sevdikleri ölçüde başarılı olacaklardır. Öğretmenlerin mesleklerine olan sevgisi, devletlerin denetlemede ve planlamasında olması gereken en önemli bir konudur. Bir ülkenin gelecek nesilleri öğretmenlerin ellerinde yetişmesi sebebiyle ülkeler bu konuda çok hassas olmalıdır. Mesleklerine sevgi duyan eğitimcilerin performansları da bu sevgi ile doğru orantılıdır. İnsanların severek yaptıkları işlerdeki verimin seviyesinin yüksek olduğu düşünüldüğünde bu konunun önemi biraz daha anlaşılmaktadır.

Eğitim merkezleri sahip oldukları imkanları öğrencilerin ve öğretmenlerin kendi hayal dünyalarındaki düşüncelerini gerçekleştirmeleri yönünde destekleyici olarak kullanılmalıdır. Bireyler eğitim merkezlerini kuru bilgi yuvaları olarak değil, kendi düşüncelerini hayata geçirebildikleri mekanlar olarak görmelidirler. Bu sayede gelişimin önü açılmış ve eğitim yatırımları bir sonuç vermeye başlamış olacaktır.

Eğitim sistemleri kısa aralıklarla değişen sistemler olmaktan çıkmalıdır. Yapılan planlamalar uzun vadeli olmalı ve bireylerin kabiliyetlerini kapsamalıdır. Sürekli değişen eğitim sistemleri ve hedefleri kişilerde güvensizlik oluşturmaktadır. Güvenin kaybolduğu ve karmaşık ortamlarda verimin düşmesi kaçınılmazdır. Gelişmiş ülkelerin eğitim sistemleri, incelenmeli ve onların sistemlerinin öncelikleri

ortaya konulmaya çalışılmalıdır. Aradaki imkan, mekan ve kişi farklılıkları göz önünde bulundurularak gerekli tecrübe alış verişi sürekli canlı tutulmalıdır.

Eğitime yeterince yatırım yapan ancak karşılığını alamayan toplumların en büyük sorunu eğitim politikalarıyla ilgilidir. Sürekli eğitim modelinin değiştirildiği toplumlarda eğitimden olumlu bir dönüt beklemek zordur. Bu bağlamda toplumların kalıcı, günün şartlarına uyumlu eğitim politikaları üretmeleri gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Bayraktar, S. (2015). İnsanlığın Kanayan Yarası Çocuk İstismarı ve İhmali, İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri.
- Bıçakçı, B. (2016). Veciz Sözler, İstanbul: İletişim Yayınları
- Bryman, A. (2004). Social research methods. (8th Ed.). New York, Oxford University Press.
- Çalık, T., Sezgin, F. (2005). “Küreselleşme, Bilgi Toplumu ve Eğitim, Kastamonu Eğitim Dergisi”, 13(1): 55-66.
- Çelik, Z. (2012). “Ortaöğretime Geçiş Sınav Sistemi ve Politikaları”, 21. Yüzyılda Türkiye'nin Eğitim ve Bilim Politikaları Sempozyumu, 10-11 Aralık,
- Çengel, Y. (2007). “Özlu Sözlerle Öğretmenlik Mesleği”, Muradiye Dergisi, <http://www.yunuscengel.com/ozlu-sozlerle-ogretmenlik-sanati/> (Alıntı tarihi:22.01.2020).
- Duruhan, K., İlhan, B. (2004): “Eğitim-Öğretimle İlgili Bazı Atasözü ve Deyimlerimizin Öğrenme-Öğretme Süreci Bakımından İrdelenmesi”, Milli Eğitim Dergisi, 164:119-125
- Özden, Y. (2013). Eğitimde Yeni Değerler (9. Baskı), Ankara:Pegem Akademi.
- Öztemel, E. E. (2018). “Eğitimde Yeni Yönelimlerin Değerlendirilmesi ve Eğitim 4.0”, Üniversite Araştırmaları Dergisi, 1(1): 29
- Sünbül, A. M. (1996). “Öğretmen Niteliği ve Öğretimdeki Rollerini”, Eğitim Yönetimi, 2 (1): 597-607
- Şentürk, C. (2009). “Eğitimde yeniden yapılanma ve yapılandırmacılık”, Eğitim-Bilim ve Sanat Dergisi, 23:1
- Yalçın, A., Aytaş, G. (2003). Çocuk Edebiyatı. Ankara: Akçağ Yayınları